

FOTOGRAFIE: HILDE HARSHAGEN

‘Wees niet bang voor verdriet’

Op 5 oktober 2017 overleed de Amsterdamse burgemeester Eberhard van der Laan. Zijn vrouw **Femke van der Laan** (43) moest alleen verder met hun drie kinderen. Ze schreef een boek over hun liefde, dat ook vol staat met levenslessen.

TEKST: BRAM DE GRAAF

‘Al die Amsterdamse mensen, al die lichtjes ’s avonds laat op het plein, niemand kan zich beter wensen, dan een Amsterdammer te zijn.’ Het was woensdagavond 20 september 2017. Op de Herengracht in Amsterdam hadden zich honderden mensen verzameld. Hun 62-jarige burgemeester Eberhard van der Laan had eerder bekend gemaakt dat hij zijn taken neerlegde. Hij was te ziek. En zou niet meer beter worden. Uitgezaaide longkanker. De menigte rondom zijn ambtswoning bracht een eerbetoon met een luid applaus, daarna werd het lied *Aan de Amsterdamse grachten* ingezet. “Eberhard was boven en hoorde het”, vertelt Femke. “Wat lief”, zei hij. Hij wilde ze bedanken, maar kon dat zelf niet meer. Dus ging ik, hoewel ik het eng vond om een groot publiek toe te spreken. Het was hartverwarmend.”

is er nu een boek over hun liefde verschenen, *Aan de randen van de dag*. Gedetailleerd en heel persoonlijk beschrijft ze daarin ook de lijdensweg. “Ik kan het niet op een andere manier”, zegt ze. “Ik wilde eerst een journalistiek boek maken over zijn burgemeesterschap. Maar dat paste niet bij mij. Het is nu ons verhaal geworden, en misschien meer mijn verhaal dan zijn verhaal.”

Vond je het lastig om op te schrijven?
“Het grootste verdriet is al geweest, maar natuurlijk werd ik weleens verdrietig tijdens het tikken. Maar ik denk dat ik zijn overlijden goed aan het verwerken ben. En daarnaast was het ook gewoon werk.”

Helpt het om het verdriet een plek te geven?
“Verdriet kun je geen plek geven, het neemt een plek. In het begin neemt het alle ruimte in die er is, gaandeweg wordt dat minder.” ▶

Wat leerde die avond je?
“Dat er héél véél lieve mensen zijn.”

Twee weken later stierf Van der Laan. Zeventien jaar waren Femke en hij een stel geweest. Ze bleef achter met hun drie kinderen, toen dertien, tien en negen jaar oud. Na eerder een bundel met columns over het rouwen te hebben uitgebracht,

‘Tegen verdriet kun je je maar beter niet willen verzetten’

‘Liefde zit in kleine, simpele dingen’

Wat heb je geleerd over verdriet?

“Tegen verdriet kun je je maar beter niet willen verzetten. Kansloos. Laat het gaan. Ik heb dat ook de kinderen voorgehouden. Wees maar verdrietig, dat is wat je bent. Daarna zakt het weer. Niemand heeft ooit 24 uur gehuild, dus wees er niet bang voor. Het is maar verdriet.”

Als kind was Femke lief, slim en bescheiden, zegt ze. Ze groeide op in een normaal en harmonieus gezin in een Noord-Hollandse polder. Grote dromen had ze niet. “Van nature heb ik nooit de neiging ver vooruit te kijken. De nutteloosheid daarvan werd me al snel duidelijk. Je hebt toch geen idee wat er gaat gebeuren.”

Na de middelbare school deed ze een jaar pabo. Via een uitzendbureau kwam ze daarna op een advocatenkantoor terecht. “Zo ontmoette ik Eberhard.”

Waar viel je op?

“Zijn intelligentie en humor. Ik val op slimme mannen, ik verveel me snel als er geen intellectuele uitdaging is. Misschien hielp het dat hij een

stuk ouder was. We waren knetterverliefd en hadden het heel fijn samen. Voor we het wisten waren er kinderen en waren we jaren verder. En toen ging er een van ons dood.”

Wat voor man was hij?

“Een man van ‘veel’. Veel werken, veel humor, veel roken. Veel liefde ook. Hij hield heel erg veel van mij, dat voelde ik. Hij was graag bij me. Hard werken deed hij ook, als advocaat en later als minister en burgemeester. Onze band was toen al gesmeed. Liefde zit niet kwantiteit. Het zit in de kleine, simpele dingen. Hij vroeg altijd na thuiskomst: ‘Hoe was jouw dag?’ Of samen hand in hand over straat lopen.”

Wat leerde hij je over de liefde?

“Dat het heel fijn is als het er gewoon is. Gewoon: ik hou van jou, jij houdt van mij. Geen moeilijk gedoe. Punt. We waren in onze relatie stabiel gelukkig. Er waren geen hoge pieken of dalen, het was een constant hoog geluksgevoel met ontelbare mooie kleine momenten. Maar natuurlijk wilde hij mij, zoals in elke duurzame relatie gebeurt, soms achter het behang plakken. En ik hem.”

Wat leer je dan als die persoon er niet meer is?

“Dat je samen heel erg een entiteit bent. Eberhard was iemand, Femke was iemand. En samen waren we iemand. Dat was ineens weg. Ondanks het leeftijdsverschil heb ik altijd het gevoel gehad dat we gelijkwaardig waren. Al waren er dingen die ik aanmerkelijk beter kon dan hij. Bijvoorbeeld een fietsband plakken. Ik heb hem dat in ieder geval nooit zien doen.”

Door Eberhards ziekte werd hun liefde en band alleen maar dieper. “Zelfs in het ziekenhuis konden we lol hebben. Zaten we tijdens het wachten woordspelletjes te doen om maar wakker te blijven.”

En dan hebben ze alles geprobeerd en komt het bericht: ‘U bent uitbehandeld.’

“Eberhard had altijd heel veel hoop. En die was op. ►

Levensloop Femke van der Laan

- 1978** op 31 augustus geboren in Middenbeemster
- 1996** naar de pabo, stopt na een jaar
- 1998** begint als secretaresse bij het advocatenkantoor Kennedy Van der Laan waar ze haar toekomstige echtgenoot Eberhard van der Laan leert kennen
- 2004** wordt voor de eerste keer moeder
- 2005** huwelijk met Eberhard
- 2008** werkt als freelancejournalist en tekstschrijver
- 2014** gaat columns schrijven voor *Fabulous Mama*
- 2017** Eberhard overlijdt op 5 oktober
- 2018** schrijft columns over rouw in *Het Parool*
- 2019** bundel *Stad vol ballonnen* met *Parool*-columns
- 2022** boek *Aan de randen van de dag*

Uit het leven van Femke van der Laan

Zelf voelde ik het al mijlenver aankomen dat er geen hoop meer was. Eigenlijk al toen ik na de eerste scan al die grijze vlekken zag op de monitor. Ik kende niemand met uitgezaaide longkanker van wie de botten breken die er na vijf jaar nog was. Ze kunnen veel, maar niet alles. Zelf heeft hij zijn mogelijke dood lang weggeduwd. Wilde hij niet over nadenken. Na een slecht bericht, was het: wat kan nog wel? Hij vond het ook moeilijk om met mij over het sterven te praten."

Leed hij onder de gedachte dat hij jou en de kinderen moest achterlaten?

"Hij dacht er liever niet aan. Maar hij had het volste vertrouwen in mij dat ik dat aankon."

Hield de een zich groot voor de ander?

"Hij ging dood, niet ik. Hem kennende was hij nog heel graag lang bij ons gebleven. Ieder moest zijn eigen weg bewandelen. Ik wilde hem niet lastigvallen met mijn zorgen en gedachten. Natuurlijk speelde het op een slecht moment weleens door mijn hoofd van: waarom is hij niet eerder gestopt met werken? Waren wij het niet waard om mee thuis te zitten? Maar hij kon niet

anders. Zo was hij. Hoe meer tijd er verstrijkt, hoe meer ik voel dat het oké is."

Eerst moest je er voor hem zijn en voor de kinderen zorgen. Toen alleen voor hen. Kwam je wel aan jezelf toe?

"Ik heb een groot laadvermogen, dat is mijn mazzel. Ik verdrink niet, er blijft genoeg tijd voor mij over. En die kinderen zijn heel leuke mensen, dat scheelt. Ze zijn nu groter en zelfstandiger, het gaat allemaal goed. Ik bleek heel sterk te zijn. Dat is een fijne wetenschap."

Is er een Femke van ervoor en erna?

"Welnee. Er is een Femke met meer ervaring, waar ze de rest van haar leven uit kan putten."

En nu?

Lachend: "Ik ben weer verliefd, dat is leuk. Maar het neemt niet het gemis weg. Het zijn twee separate dingen die naast elkaar kunnen bestaan. Ik word ook steeds beter in het tellen van mijn zegeningen. Het ontbreekt me aan niets. Ik ben gezond, heb een dak boven mijn hoofd en drie lieve kinderen. Ik kan aardig schrijven, er is een nieuw boek. Ik kan wel wensen dat het allemaal heel lang zo blijft, maar zelfs als dat niet zo is... Nu ik ouder word besef ik steeds meer: alles komt goed. En dat kan niemand je vertellen, dat moet je zelf ervaren. Dat is misschien wel de allerbelangrijkste levensles die ik heb geleerd. Het is misschien niet het 'goed' dat je vooraf in gedachten had, maar er komt altijd weer een nieuw 'goed'." ●

'Ik heb een groot laadvermogen, dat is mijn mazzel'

Aan de randen van de dag – Het verhaal van een liefde

Aan de randen van de dag is een intiem verslag over de liefde tussen Femke en Eberhard van der Laan. Het is een boek dat laat lachen, dat ontroert, dat laat zien hoe het is om met een burgemeester getrouwd te zijn, maar bovenal is het een ontwapenend en zeer openhartig boek over hoe een huwelijk werkt, over royaal zijn, over wat liefde eigenlijk is.

€ 22,99 | Nieuw Amsterdam

